

Warszawa, 7 maja 2010 r.

Wyniki finansowe otwartych funduszy emerytalnych i powszechnych towarzystw emerytalnych w 2009 roku¹

Zakład Ubezpieczeń Społecznych w okresie od 19.05.1999 r. do 31.12.2009 r. przekazał do otwartych funduszy emerytalnych składki w łącznej wysokości 137,4 mld zł i 2,9 mld zł należnych odsetek, w tym w ciągu 2009 roku przetransferował 21,3 mld zł z przypisanych składek emerytalnych i 0,2 mld zł odsetek. W porównaniu z rokiem 2008 kwota składek i odsetek wzrosła łącznie o 574,6 mln zł.

Na koniec grudnia 2009 r. **aktywa netto** otwartych funduszy emerytalnych ukształtowały się na poziomie 178,6 mld zł, co oznacza wzrost o 29,2% w skali roku. Stosunek aktywów netto funduszy do sumy składek przekazanych przez ZUS na koniec grudnia 2009 r. wyniósł 27,3% (wobec 16,4% rok wcześniej). **Aktywa ogółem** OFE wyceniono na 180,5 mld zł, tj. o 30% więcej niż w 2008 r. Zobowiązania ogółem zwiększyły się blisko 4-krotnie, do kwoty 1,9 mld zł.

Udział **portfela inwestycyjnego** w aktywach ogółem wyniósł 99,2 % przy znacznej zmianie jego struktury. W portfelu dominowały obligacje (udział 66,6%), a ich wartość w porównaniu do 2008 r. wzrosła o 14,9%. Poprawa koniunktury na Giełdzie Papierów Wartościowych w 2009 r. spowodowała wzrost zakupów akcji. Fundusze zainwestowały 54,6 mld zł w akcje notowane na regulowanym rynku giełdowym (wzrost o 82,9%). Akcje spółek w sektorze paliwowym stanowiły 32,2% wszystkich akcji sektora przemysłu (18,0 mld zł). Akcje spółek w budownictwie, przemyśle metalowym i drzewnym stanowiły łącznie 46,9% (8,5 mld zł). W akcjach spółek sektora usługowego było ulokowane 15,0 mld zł. Depozyty bankowe i bankowe papiery wartościowe wyniosły 3,8 mld zł (wzrost o 26,3% w porównaniu z rokiem poprzednim). Za granicą została zainwestowana kwota 1,3 mld, tj. zaledwie 0,7% wartości portfela inwestycyjnego.

Poprawa koniunktury na rynkach kapitałowych na koniec 2009 roku spowodowała, że wyniki finansowe otwartych funduszy emerytalnych powróciły do dodatnich wartości. Akcje, mimo, że miały o połowę mniejszy udział w portfelu inwestycyjnym otwartych funduszy emerytalnych niż obligacje, odegrały decydującą rolę w poprawie wyników finansowych.

Przychody operacyjne otwartych funduszy emerytalnych wyniosły 6 535,5 mln zł (wzrost w skali roku o 8,8%). Główną pozycją przychodów były odsetki od dłużnych papierów wartościowych, stanowiące 83,9% przychodów OFE (75,9% przed rokiem). **Koszty operacyjne** ukształtowały się na poziomie 735,5 mln zł, tj. o 12,5% wyższym niż w 2008 r. Koszty związane z zarządzaniem funduszami wyniosły 639,7 mln zł i stanowiły 87,0% kosztów operacyjnych

¹ Dane źródłowe pochodzą z Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego i obejmują 14 OFE i 14 PTE S.A.

² Rachunek w otwartym funduszu emerytalnym prowadzony jest od momentu podpisania umowy o przystąpienie do OFE, a więc wcześniej niż ZUS ujmuje nowego członka w swej ewidencji.

(88,6% przed rokiem). Wynik z inwestycji wyniósł 5,8 mld zł (o 8,3% więcej niż w 2008 r.). Zrealizowany zysk osiągnął wartość 14,9 mld zł (przed rokiem wykazana strata 25,9 mld zł). Zagregowany **wynik finansowy** otwartych funduszy emerytalnych był dodatni w wysokości 20,7 mld zł (wobec wykazanej przed rokiem straty 20,5 mld zł).

Średnia ważona stopa zwrotu za okres trzyletni (29.09.2006 r. – 30.09.2009 r.) wyniosła 7,909%; lepszy rezultat osiągnęło osiem OFE. **Minimalna wymagana stopa zwrotu** w podanym okresie wyniosła 3,909%; każdy fundusz wykazał stopę zwrotu wyższą od wymaganej.

W **Centralnym Rejestrze Członków** prowadzonym przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych na dzień 26 grudnia 2009 r. było zaewidencjonowane 14,36 mln osób – członków otwartych funduszy emerytalnych, tj. o 3,8% więcej niż na koniec 2008 roku. Spośród czternastu istniejących OFE, do czterech największych należało ponad 9,0 mln członków (prawie 62,8% wszystkich członków). Na blisko 15,0 mln kont w OFE² przeciętnie 5,1% (o 0,3 pkt proc. więcej niż przed rokiem) było pustych, tj. takich, na które nie wpłynęła żadna składka. Odsetek rachunków martwych w poszczególnych OFE wahał się od 2,2% do 15,5% rachunków ogółem (przed rokiem odpowiednio 2,4% i 14,9%).

Aktywa powszechnych towarzystw emerytalnych (PTE) na koniec grudnia 2009 r. wyceniono na kwotę 3,6 mld zł (wzrost o 4,6%). W strukturze aktywów 45,7% stanowił majątek obrotowy (43,8% przed rokiem). Główną pozycją aktywów obrotowych (88,8%) pozostały inwestycje krótkoterminowe (przed rokiem 89,4%). Nieznacznie zmniejszona została kwota inwestycji długoterminowych, głównie z powodu mniejszego zakupu papierów wartościowych wyemitowanych przez Skarb Państwa i NBP o 17,6 mln zł (o 2,1%). **Pasywa** powszechnych towarzystw emerytalnych w 88,6% były kształtowane przez kapitał własny, który wyniósł 3,2 mld zł, co oznacza wzrost o 5,5% w skali roku. Do wzrostu tego przyczyniło się głównie zwiększenie kapitałów zapasowych o 92,9 mln zł (o 6,6%). Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania ogółem w kwocie 415,9 mln zł zmniejszyły się o 1,6%. Rozliczenia międzyokresowe osiągnęły wartość 89,9 mln zł (o 0,7% więcej niż przed rokiem).

Przychody PTE wynikające z zarządzania otwartymi funduszami emerytalnymi wyniosły 2,0 mld zł, (wzrost o 7,2%). Przychody z tytułu kwot pobieranych przez PTE od wpłacanych składek stanowiły 64,1% tej kwoty (spadek udziału o 0,6 pkt proc. w skali roku), wynagrodzenie za zarządzanie OFE – 31,5% (wzrost udziału o 0,6 pkt proc.). **Koszty zarządzania** funduszami przez PTE wzrosły do 1,2 mld zł (o 15,2%). Głównymi pozycjami generującymi koszty były usługi akwizycyjne (36,9% udział w kosztach, wobec 35,1% w 2008 r.) oraz ogólne koszty zarządzania PTE (odpowiednio 19,2%, wobec 20,2%).

Wynik techniczny PTE na zarządzaniu otwartymi funduszami emerytalnymi ukształtował się na poziomie 821,9 mln zł, tj. o 2,7% niższym niż na koniec 2008 r. Po uwzględnieniu wyniku na pozostałej działalności, towarzystwa uzyskały 946,9 mln zł **zysku brutto** (wzrost o 4,6%). W efekcie, powszechne towarzystwa emerytalne zamknęły rok 2009 **zyskiem netto** 766,3 mln zł (wzrost o 4,8%).

Tabl. 1. Członkowie otwartych funduszy emerytalnych według wieku i płci

Wiek	2009			2008 = 100		
	mężczyźni	kobiety	ogółem	mężczyźni	kobiety	ogółem
				dynamika w %		
Ogółem	7 542 162	6 818 495	14 360 657	103,5	104,0	103,8
do 20 lat	242 101	193 891	435 992	92,7	95,2	93,8
21-25 lat	1 083 225	941 883	2 025 108	96,3	97,3	96,8
26-30 lat	1 485 083	1 366 441	2 851 524	101,7	102,3	102,0
31-35 lat	1 397 108	1 290 296	2 687 404	103,9	104,0	104,0
36-40 lat	1 114 612	1 050 494	2 165 106	108,0	108,2	108,1
41-45 lat	782 994	750 005	1 532 999	102,0	101,5	101,7
46-50 lat	715 315	707 245	1 422 560	101,5	102,4	102,0
51 lat i więcej	721 724	518 240	1 239 964	122,0	128,2	124,5

Źródło: Dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych przekazane przez UKNF

Tabl. 2. Składki przekazane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych do otwartych funduszy emerytalnych

Okres	Składki	Odsetki	Liczba składek
	w mln zł		w tys. szt.
19.05.1999 – 31.12.2007	95 599,7	2 242,9	1 001 315,0
w tym: 2007	17 166,5	576,5	165 884,2
19.05.1999 – 31.12.2008	116 060,3	2 725,9	1 162 565,2
w tym: 2008	20 460,6	483,0	161 250,2
19.05.1999 – 31.12.2009	137 383,6	2 920,8	1 316 692,5
w tym: 2009	21 323,3	194,9	154 127,2

Źródło: Dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych przekazane przez UKNF

Tabl. 3. Trzyletnie ważone stopy zwrotu otwartych funduszy emerytalnych

Okres	Trzyletnia ważona stopa zwrotu w %		
	średnia ważona	minimalna wymagalna	maksymalna osiągnięta
30.09.2004 – 29.09.2007	52,497	26,249	59,220
30.09.2005 – 28.09.2008	12,576	6,288	17,944
29.09.2006 – 30.09.2009	7,909	3,909	10,385

**Tabl. 4. Wybrane pozycje
zagregowanego bilansu otwartych funduszy emerytalnych**

Wyszczególnienie	Stan na 31 grudnia		
	2008	2009	2008=100
	w mln zł		
Aktywa netto	138 261,4	178 630,1	129,2
Portfel inwestycyjny	138 205,7	179 039,9	129,5
Środki pieniężne ogółem	367,1	969,6	264,1
Środki pieniężne na rachunkach bieżących	54,3	0,2	0,4
Środki pieniężne na rachunku przeliczeniowym	234,9	742,7	316,2
Środki pieniężne na pozostałych rachunkach	77,9	226,7	291,0
Należności ogółem	181,6	513,0	282,5
Należności z tytułu dywidend	1,4	2,4	171,4
Należności z tytułu odsetek	0,6	1,7	283,3
Należności od towarzystw	1,7	2,0	117,6
Należności z tytułu zbytych składników portfela	175,0	487,8	278,7
Należności z tytułu wpłat na rachunek premiowy	2,2	2,9	131,8
Pozostałe należności	0,6	16,3	27-krotnie
Kapitał funduszy	110 371,9	130 015,9	117,8
Kapitał rezerwowy	-94,4	-91,1	x
Kapitał premiowy	11,0	13,5	122,7
Kapitał części dodatkowej Funduszu Gwarancyjnego	399,6	458,4	114,7
Zakumulowany nierozdysponowany wynik finansowy	27 573,5	48 233,4	174,9
Zakumulowany nierozdysponowany wynik z inwestycji	21 944,3	27 744,4	126,4
Zakumulowany nierozdysponowany zrealizowany zysk/strata z inwestycji	10 113,7	6 427,5	63,6
Niezrealizowany zysk/strata z wyceny inwestycji	-4 539,9	14 006,1	x
Zakumulowane przychody z pokrycia niedoboru	55,5	55,5	100,0
Kapitał i zakumulowany nierozdysponowany wynik finansowy razem	138 261,4	178 630,1	129,2
Zobowiązania ogółem	493,0	1 892,3	383,8
Zobowiązania wobec członków	82,5	81,5	98,8
Zobowiązania wobec depozytariuszy	0,3	0,3	100,0
Zobowiązania wobec towarzystw	29,4	66,9	227,6
Zobowiązania z tytułu nabytych składników portfela	283,8	1071,3	377,5
Zobowiązania z tytułu pożyczek i kredytów	-	584,3	x
Zobowiązania z tytułu nieprzeliczonych jednostek na rachunku rezerwowym i premiowym	3,6	4,4	122,2
Zobowiązania z tytułu nieprzeliczonych jednostek na rachunku części dodatkowej Funduszu Gwarancyjnego	2,5	1,0	40,0
Pozostałe zobowiązania	68,1	57,7	84,7
Rozliczenia międzyokresowe	22,8	25,0	109,6

**Tabl. 5. Wartość i struktura portfela inwestycyjnego
otwartych funduszy emerytalnych**

Wyszczególnienie	Stan na 31 grudnia				
	Wartość w mln zł		2008 = 100	Struktura w %	
	2008	2009		2008	2009
Ogółem	138 205,7	179 039,9	129,5	100,0	100,0
Akcje spółek na regulowanym rynku giełdowym łącznie z NFI	29 875,1	54 631,4	182,9	21,6	30,5
Bony skarbowe	592,4	455,5	76,9	0,4	0,3
Depozyty bankowe i bankowe papiery wartościowe	3 047,5	3 849,2	126,3	2,2	2,1
Obligacje	103 785,9	119 230,4	114,9	75,1	66,6
Inne lokaty	904,9	873,3	96,5	0,7	0,5

Tabl. 6. Zagregowany rachunek wyników otwartych funduszy emerytalnych

Wyszczególnienie	2008	2009	2008=100
	w mln zł		
Przychody operacyjne	6 008,8	6 535,5	108,8
Przychody portfeli inwestycyjnych, w tym:	5 970,0	6 491,9	108,7
dywidendy i udziały w zyskach	1 036,5	841,1	81,1
odsetki od dłużnych papierów wartościowych	4 561,4	5 480,6	120,2
odsetki od depozytów i bankowych papierów wartościowych.	232,5	120,7	51,9
odpis dyskonta od dłużnych papierów wartościowych nabytych poniżej wartości nominalnej	139,6	49,4	35,4
Przychody ze środków pieniężnych na rachunkach bankowych	17,6	9,8	55,7
Pozostałe przychody	8,4	5,8	69,0
Koszty operacyjne	653,6	735,5	112,5
Koszty zarządzania funduszami	579,3	639,7	110,4
Koszty zasilania rachunków premiovych	80,1	92,4	115,4
Koszty wynagrodzeń depozytariuszy	17,3	19,5	112,7
Koszty portfeli inwestycyjnych	0,1	0,2	200,0
Koszty zaciągniętych pożyczek i kredytów	0,2	2,9	14,5 razy
Przychody z tytułu uzupełnienia aktywów funduszy środkami zgromadzonymi na rachunkach premiovych	-40,2	-54,1	x
Pozostałe koszty	0,1	1,8	18 razy
Wynik z inwestycji	5 355,1	5 800,0	108,3
Zrealizowany i niezrealizowany zysk (strata)	-25 881,5	14 859,9	x
Zrealizowany zysk (strata) z inwestycji	-1 407,1	- 3 686,0	x
Niezrealizowany zysk (strata) z wyceny	-24 474,5	18 546,0	x
Wynik z operacji	-20 526,4	20 659,9	x
Wynik finansowy	-20 526,4	20 659,9	x

Tabl. 7. Zagregowany bilans powszechnych towarzystw emerytalnych

Wyszczególnienie	Stan na 31 grudnia		
	2008	2009	2008
	w mln zł		=100
Aktywa ogółem w tym:	3 476,3	3 636,9	104,6
Aktywa trwałe	1 953,1	1 974,3	101,1
Wartości niematerialne i prawne	459,1	444,9	96,9
Rzeczowe aktywa trwałe	18,1	14,8	81,8
Należności długoterminowe	0,3	0,3	100,0
Inwestycje długoterminowe, w tym:	1 033,6	1 016,0	98,3
Długoterminowe aktywa finansowe, w tym:	1 033,6	1 016,0	98,3
papiery wartościowe wyemitowane przez SP lub NBP	819,5	801,9	97,9
udziały lub akcje agenta transferowego	147,1	147,1	100,0
Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	442,1	498,3	112,7
Aktywa obrotowe	1 523,1	1 662,6	109,2
Zapasy	0,4	0,2	50,0
Należności krótkoterminowe, w tym:	67,9	108,7	160,1
z tytułu dostaw i usług	61,5	98,8	160,7
tytułem podatków, dotacji, ceł, ubezpieczeń i innych	2,0	2,7	135,0
Inwestycje krótkoterminowe	1 361,7	1 476,0	108,4
Krótkoterminowe aktywa finansowe, w tym:	1 075,9	1 176,9	109,4
papiery wartościowe wyemitowane przez SP lub NBP	1044,5	1 146,3	109,7
Środki pieniężne i inne aktywa pieniężne	283,4	296,9	104,8
Inne inwestycje krótkoterminowe	2,3	2,2	95,7
Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	93,2	77,7	83,4
Pasywa ogółem w tym:	3 476,3	3 636,9	104,6
Kapitał własny	3 053,6	3 221,0	105,5
Kapitał podstawowy	1 507,9	1 507,9	100,0
Kapitał zapasowy	1 407,8	1 500,7	106,6
Kapitał z aktualizacji wyceny	4,0	9,2	230,0
Pozostałe kapitały rezerwowe	28,4	28,3	99,6
Wynik finansowy z lat ubiegłych	-625,3	-591,4	x
Wynik finansowy netto okresu obrotowego	730,9	766,3	104,8
Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	422,7	415,9	98,4
Rezerwy na zobowiązania	247,6	246,6	99,6
Zobowiązania długoterminowe	0,2	0,6	300,0
Zobowiązania krótkoterminowe, w tym:	85,7	78,8	91,9
z tytułu dostaw i usług	41,2	32,9	79,9
tytułem podatków, ceł, ubezpieczeń i innych	35,1	32,3	92,0
tytułem wynagrodzeń	1,0	0,0	0,0
Fundusze specjalne	0,8	0,6	75,0
Rozliczenia międzyokresowe	89,2	89,9	100,8

**Tabl. 8. Zagregowany rachunek wyników
powszechnych towarzystw emerytalnych**

Wyszczególnienie	2008	2009	2008 = 100
	w mln zł		
Przychody wynikające z zarządzania OFE	1 895,1	2 032,0	107,2
Z tytułu kwot pobieranych przez OFE od wpłacanych składek	1 225,7	1 302,2	106,2
Wynagrodzenie za zarządzanie OFE	585,7	639,7	109,2
Z tytułu opłat na rzecz PTE uiszczanych przez członków OFE	0,3	0,3	100,0
Przychody od OFE na tworzenie rachunków premiowych	45,5	51,4	113,0
Przychody z tytułu wykorzystania rachunków rezerwowych OFE	36,0	35,8	99,4
Pozostałe przychody	2,0	2,6	130,0
Koszty związane z zarządzaniem otwartymi funduszami	1 050,0	1 210,1	115,2
Obowiązkowe obciążenia z tytułu zarządzania OFE	427,6	494,2	115,6
Koszty opłat agentów transferowych i rejestrów członków	141,2	150,2	106,4
Koszty opłat na funkcjonowanie KNF i rzecznika ubezpieczonych	20,3	8,4	41,4
Koszty z tytułu tworzenia w OFE rachunków premiowych	45,6	51,4	112,7
Koszty wpłat na rachunek części podstawowej funduszy gwarancyjnych	-5,1	35,4	x
Koszty wpłat na rachunek części dodatkowej funduszy gwarancyjnych	41,7	55,7	133,6
Koszty z tytułu opłat transakcji nabycia i zbycia aktywów OFE	1,5	0,5	33,3
Koszty z tytułu prowizji dla ZUS od składek członków OFE	158,6	167,3	105,5
Koszty z tytułu transferów – prowizja dla ZUS	4,9	7,3	149,0
Koszty z tytułu transferów – opłata dla KDPW	5,0	7,3	146,0
Koszty pozostałych obowiązkowych obciążeń i opłat operacyjnych	13,8	10,7	77,5
Pozostałe obciążenia	622,4	715,9	115,0
Koszty usług akwizycyjnych	368,1	446,4	121,3
Koszty marketingu i promocji	42,2	37,0	87,7
Koszty ogólne zarządzania PTE, w tym:	212,2	232,5	109,6
wynagrodzenia	100,0	104,0	104,0
usługi obce	58,5	70,4	120,3
ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	17,3	16,0	92,5
Wynik techniczny PTE na zarządzaniu OFE	845,1	821,9	97,3
Pozostałe przychody operacyjne	14,7	14,2	96,6
Pozostałe koszty operacyjne	74,8	9,3	12,4
Wynik operacyjny	785,0	826,8	105,3
Przychody finansowe	135,0	126,0	93,3
Koszty finansowe	14,5	5,9	40,7
Wynik na działalności gospodarczej	905,5	946,9	104,6
Wynik brutto	905,5	946,9	104,6
Podatek dochodowy	173,2	187,0	108,0
Korekta aktywów lub pasywów z odroczonego podatku dochodowego	1,4	-6,4	x
Wynik netto	730,9	766,3	104,8